

Het jaar 2013 was uniek door het koude voorjaar en de onvoorspelbaarheid van het engerlingenmoment. Nu, in 2014, lijkt het wederom vreemd te gaan verlopen. De verschijningsstandaard voor de rozekever is de laatste week van mei en de eerste twee weken van juni. Vervolgens heb je in de tweede week van juni de eerste kleine engerlingen en twee weken later kan er bestreden worden. Vorig jaar was het anders en dit jaar lijkt ook anders te verlopen... Of niet?

Auteur: Henk Vlug

Engerlingen in 2013, en hoe zal 2014 eruitzien?

Is herziening handboek over grasveldinsecten door zachte winter noodzakelijk?

De koude perioden in het voorjaar van 2013 bezorgden de populatie van (vooral) de rozekever een uiterst merkwaardige spreiding. De eerste kevers vlogen hier en daar aan het begin van juni, maar het was slechts met mondjesmaat. Eind juni vlogen er weer enkele en in juli werden er ook vliegende kevers waargenomen. Zelfs in augustus werden er nog rozekevers geconstateerd. Het gevolg was dat engerlingen in allerlei stadia te vinden waren tussen begin augustus en eind september en zelfs nog engerlingen in het tweede stadium in het begin van oktober.

Zachte winter 2013/2014

We zijn nu bijna een jaar later en we weten inmiddels dat de winter buitengewoon zacht was, met zelfs een warme februari maand. Wat zal het gevolg zijn van deze ongebruikelijke winter? Insecten, vooral de eieren, reageren sterk op hoge temperaturen na een winterperiode. Een larf, rups of welk stadium ook dat overwinterd heeft, kan op dat moment uit de winterrust komen. De winterrust wordt aangeduid met het woord 'winterdiapauze', wat inhoudt dat er een fysiologische verandering optreedt waardoor de overwintering succesvol kan verlopen. Dit is niet afhankelijk van het temperatuurverloop in de vroege winter. Anders wordt het wanneer het tweede deel van de winter ongebruikelijk warm

is. De betreffende stadia komen vroeger tevoorschijn of de jonge larven en rupsen komen uit het ei. Vervolgens komen ze tot de ontdekking dat er geen groen blaadje aan de boom of plant zit en verhongering is het gevolg. Dit jaar zullen diverse insectenpopulaties gevoelige klappen krijgen door deze verhongering. Zo niet, dan zal een invallende nachtvorst of misschien zelfs een maartse vorstperiode de reeds wakkere insecten doen sterven. Op het moment van schrijven is dit nog koffiedikkijkerij, omdat het nu pas de derde dag van maart is.

Rozekever

Hoe gaat het met de engerlingen? De meeste soorten zitten zo diep onder de grond dat er weinig invloed te merken zal zijn van de bovengronds heersende temperaturen. Op een bepaald moment van hun winterdiapauze ontwikkelen de larven zich tot pop. Dat is meestal rond eind maart. Dit popstadium duurt bij de rozekever ongeveer twee weken. De kevers gaan na het uitkomen naar een grotere hoogte; ze zitten vaak op een diepte van enkele centimeters en zijn klaar om te gaan vliegen als de omstandigheden gunstig zijn. Een insect heeft als koudbloedig organisme warmte nodig voor zijn spieren om te kunnen bewegen en dus te kunnen vliegen. Pas als de bodemtemperatuur op die diepte hoog

genoeg is, zullen ze zich bovengronds wagen. Hierbij is dus de actuele temperatuur belangrijk en heeft het voortraject geen invloed. Achteraf zullen we kunnen vaststellen of het een normaal jaar was of juist een sterk afwijkend jaar.

'De meeste soorten zitten zo diep onder de grond dat er weinig invloed te merken zal zijn van de bovengronds heersende temperaturen'

Meikevers

Meikevers verpoppen meestal voor de winter en komen dan in de regel ook al uit hun pop. Ze zitten (in tegenstelling tot hun larven, die soms tot op een meter diep overwinteren) op een hoogte in de grond waar ze warmte kunnen waarmen. Ze komen dan omhoog en op het moment dat het warm genoeg is voor hun vliegspieren, vliegen ze een rondje. Wanneer het daarna koud wordt, kruipen ze weer weg en wachten ze tot de volgende warmteperiode. Die valt dan samen met het moment dat de eikenbladeren juist gaan uitlopen. Daarop hebben ze een rijpingsvretterij en

er wordt gepaard. Soms komen meikevers vanuit hun overwinteringsplek naar boven en blijken dan per ongeluk onder een fundament door te zijn gegaan. In zo'n geval vliegen ze in de winter binnenshuis rond.

Salland- en mestkever

Voor soorten die in de winter ook actief zijn, dus soorten die geen winterdiapauze kennen, geldt dat zachte winters bevorderlijk zijn voor hun ontwikkeling. We hebben het in dit geval dan vooral over de sallandkever en in zekere mate ook over de mestkevers uit het geslacht *Aphodius*. De sal-

landkever had deze winter een goede ontwikkeling en gaf hier en daar zelfs aanleiding tot echte schade, zowel primaire als secundaire schade. Een ander gevolg zal zijn dat de engerlingen van deze soort vroeger verpoppen en ook vroeger in het jaar vliegen. In extreme gevallen kan dat leiden tot een extra generatie in twee jaar, of zelfs tot twee generaties in één jaar (de sallandkever heeft normaal één generatie per twee jaar).

Handboek

Opmerking van de redactie van Greenkeeper/Fieldmanager: Voor een entomoloog als Henk

Vlug, die juist op dit moment het handboek over grasveldinsecten vrijwel klaar heeft, zijn gebeurtenissen als een extreem zachte winter, gevolgd door een erg vroeg voorjaar niet zo prettig. Teksten moeten worden aangepast aan deze omstandigheden die, op het moment dat hij zich bezighield met deze materie, nog niet eerder waren voorgekomen. Greenkeepers en groundsmen zullen moeten leren leven met dit soort onvoorspelbare zaken: of er nu eindelijk een goed handboek klaarligt of niet, of er nu een zachte winter is of juist niet!

Henk Vlug

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-4488>

- * Meststoffen
- * Graszaden
- * Wetting agent
- * Seaweed

Dreefzicht 6
4261 KJ Wijk en Aalburg
Gertjan Vorstenbosch
Tel. 06 - 55694075
info@getros.nl

